

Asia: OM 9/021/2016

Tuomioistuinviraston perustaminen

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko vai vastustatteko tuomioistuinviraston perustamista?

Kannatan

Mikä on yleinen arvionne toimikunnan ehdotuksesta?

Hämeenlinnan hallinto-oikeus kannattaa tuomioistuinviraston perustamista tietyin varauksin. Toimikunnan ehdotus on pääpiirteissään kannatettava. Lähtökohtana on kuitenkin pidettävä sitä, että viraston tulee tukea tuomioistuinten lainkäyttöä nykyistä tuomioistuinhallintoa selvästi paremmin. Muutoin ei ole järkevää ryhtyä virastoa perustamaan.

Suurimmat riskit viraston perustamisessa liittyvät asiantuntevan ja kokeneen henkilöstön saamiseen sekä riittävään resurssointiin. Mikäli näitä ei hanketta toteutettaessa pystytä takaamaan, on vaarana, että uusi tuomioistuinhallinto pikemminkin teettää tuomioistuimille entistä enemmän työtä.

Miten arvioitte tuomioistuinviraston hoidettaviksi ehdotettuja tehtäviä?

Toimikunnan ehdotus keskeisistä tehtävistä on lähtökohtaisesti riittävän kattava. Virastolle siirtyisi nykyisen oikeushallinto-osaston tehtävistä ne, jotka liittyvät keskeisimmin tuomioistuinten hallintoon kuitenkin siten, että tuomioistuinten hallintoa tukeva ote on tehtäväkuvausten mukaan aikaisempaa intensiivisempi. Hyvin toimiessaan virasto mahdollistaa aikaisempaa paremman tuomioistuinten toiminnan tuntemuksen ja sitä kautta edesauttaa niin budjettivalmistelun kuin määrärahojen kohdentamisen onnistumista parhaalla mahdollisella tavalla.

Hallinto-oikeus pitää erityisen myönteisenä myös sitä, että hallinnon tukitehtäviä, kuten mm. viestintään ja palvelussuhteisiin liittyvät kysymykset tulisivat nykyistä laajemmin viraston tehtäviin. Esimerkiksi avustaminen virkanimityksiin liittyvässä valmistelussa vähentäisi tuomioistuinten hallinnollisia tehtäviä. Tukitehtävien hoidossa on kuitenkin otettava huomioon, että palvelut on pystyttävä tuottamaan nopeasti. Esimerkiksi tarve nimittää määräaikaiseen virkasuhteeseen voi tulla

esille hyvin nopealla aikataululla ja valmistelu viraston tuottaminen tukitoimiseen on saatava käyntiin nopeasti. Erityisesti erilaisten ohjeiden ja suunnitelmien laatimisen keskittäminen ensi sijaisesti virastolle poistaisi merkittävästi päällekkäistä työtä.

Vaikka tuomioistuinvirastossa toivottavasti tulisi olemaan riittävästi tuomioistuintyötä tuntevaa henkilöstöä, on eräissä tehtävissä, kuten esim. kehittämis- ja muiden hankkeiden eteenpäin viemisessä, huolehdittava, että jatkossakin työhön otetaan riittävässä määrin mukaan myös tuomioistuimissa työskentelevää henkilöstöä, jotta voidaan taata käytännön työn kannalta onnistuneet ratkaisut.

Pidättekö toimikunnan arviota tuomioistuinviraston henkilöstömäärästä oikeana ja riittävänä?

Hämeenlinnan hallinto-oikeus pitää arviota henkilöstömäärästä tuomioistuinvirastolle suunniteltuun tehtäväkenttään nähden melko niukkana.

Hallinto-oikeus arvioi, että virasto voisi aloittaa toimintansa ehdotetuilla 45 htv:n voimavaroilla vain, jos nykyiseltä oikeushallinto-osastolta siirtyy riittävä määrä asiantuntemusta uuteen virastoon ja toisaalta virastoon pystytään rekrytoimaan aikaisemmissa tehtävissä näihin tehtäviin riittävästi pätevoitynyttä uutta henkilöstöä.

Mikäli näin ei tapahdu, on suuri riski, että virasto ei käytännössä pysty hoitamaan sille annettuja tehtäviä ja oikeushallinnon tuki tuomioistuimille päinvastoin heikkenee nykytilaan nähden.

Miten arvioitte toimikunnan ehdotusta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanosta ja nimeämismenettelystä?

Hallinto-oikeus pitää hyvänä, että molempien tuomioistuinlinjojen osalta johtokunnassa on riittävä edustus. Näin siksi, että viraston perustamiseen on suhtauduttu osin epäluulolla mm. sen vuoksi, että on pelätty tuomioistuinmomentin varoja kohdennettavan eri tuomiosituintinjoille sen mukaan, mikä on näiden linjojen edustajien voimasuhteet tuomioistuinviraston johtokunnassa.

Sen sijaan hallinto-oikeus katsoo, että johtokunnan kokoonpanoa voitaisiin muutoin vielä uudelleen arvioida. Näin siksi, että johtokunnan tulisi voida toimia joustavasti ja ripeästi, mikä ei välttämättä näin suurella kokoonpanolla onnistu.

Lisäksi ehdotetussa kokoonpanossa on se riski, että johtokunta leimautuu intressiedustukselliseksi, vaikka sitä ei ehdotuksen mukaan ole tarkoitettu.

Tuomioistuinviraston tulee kuitenkin muuttuvassa yhteiskunnassa pystyä tekemään kauaskantoisia ratkaisuja, jotka tukevat koko tuomioistuinlaitoksen toimintaa. Voidaan epäillä, pystyvätkö esimerkiksi ns. rivituomarit tai henkilöstön edustajat päätöksenteossa irrottautumaan edustamiensa ammattiryhmien intresseistä, kun joudutaan ehkä tekemään vaikeitakin näihin ryhmiin kohdistuvia ratkaisuja. On kuitenkin selvää, että eri henkilöstöryhmien samoin kuin tärkeimpien sidosryhmien tulee olla viraston toiminnassa mukana siten, että heidän näkemyksiään kuullaan ennen päätösten tekoa.

Mainitut ongelmat liittyvät käytännön tasolla osin myös hallitusneuvos Äijälän eriyvästä mielipiteestä ilmenevään kysymykseen, voiko päätösvaltaa käyttävässä johtokunnassa olla muita kuin työnantajavastuussa olevia henkilöitä.

Näistä syistä tulisi vielä tutkia tarkemmin myös se johtamismalli, jossa suppea johtokunta koostuisi päällikkötuomareista ja johtokunnan tukena toimisi laajemman edustuksen omaava neuvottelukunta.

Miten arvioitte toimikunnan ehdotusta tuomioistuinviraston johtokunnan ja ylijohdajan välisestä toimivallanjaosta?

Hallinto-oikeudella ei ole huomauttamista säädösten tasolla ehdotettuun toimivallan jakoon. Vasta käytännön työn alettua pystytään todennäköisesti arvioimaan tarkemmin, miten työjärjestyksellä määräytyvä toimivallan jako saadaan mahdollisimman toimivaksi.

Mikä on kantanne toimikunnan esittämään viraston sijaintipaikkaan ja sijaintipaikan valinnassa huomioon otettaviin seikkoihin?

Hämeenlinnan hallinto-oikeus pitää toimikunnan esitystä tuomioistuinviraston sijoituspaikasta pääkaupunkiseudulle kannatettavana ehdotuksessa esitetyn perusteiden. Erityisen tärkeää tämä olisi sen vuoksi, että virastoon pystyttäisiin rekrytoimaan riittävästi valmiiksi ammattitaitoista henkilöstöä.

Mikäli näistä syistä huolimatta, virasto katsottaisiin tarpeelliseksi alueellistaa, hallinto-oikeus katsoo, että se tulisi alueellistaa mahdollisimman lähelle pääkaupunkiseutua. Näillä perusteiden sijaintipaikka-arvioinnissa tulisi tarkoin harkita myös Hämeenlinnan kaupungin mahdollisuudet tarjota tuomioistuinvirastolle parhaat mahdolliset edellytykset sijoituspaikkakunnaksi.

Lausunto on käsitelty hallinto-oikeuden johtoryhmässä 14.6.2017. Sen valmisteluun ovat osallistuneet hallintopäällikkö Elina Kurronen ja notaari Teemun Nurmi.

Hämeenlinnassa 14. kesäkuuta 2017

Maija-Liisa Marttila, ylituomarin sijainen ja Elina Kurronen, hallintopäällikkö

Muuta huomioitavaa?

-

Kurronen Elina
Hämeenlinnan hallinto-oikeus